

Sygn. akt I C 606/16

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Jarosław Janeczek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Monika Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 roku w Rawie Mazowieckiej

na rozprawie

sprawy z powództwa

(...) Spółka Akcyjna w B.

przeciwko

M. M.

o zapłatę

1. zasądza od M. M. na rzecz (...) Spółka Akcyjna w B. kwotę 278,14 zł (dwieście siedemdziesiąt osiem złotych i czternaście groszy) ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 maja 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. nadaje wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności;
4. zasądza od M. M. na rzecz (...) Spółka Akcyjna w B. kwotę 155,17 zł (sto pięćdziesiąt pięć złotych i siedemnaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

SSR Jarosław Janeczek

Sygn. akt I C 606/16

UZASADNIENIE

W dniu 13 maja 2016 roku powód – (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wystąpił do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie o wydanie nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym i zasądzenie na jego rzecz od pozwanej M. M. kwoty 729,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że w dniu 14 listopada 2013 roku zawarła z M. M. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na podstawie której pozwana zobowiązała się do zwrotu łącznej kwoty 1075,80 zł w trzydziestu

tygodniowych ratach począwszy od dnia 21 listopada 2013 roku Pozwana nie wywiązała się z wynikającego z umowy obowiązku zwrotu pożyczki i spłaciła jedynie kwotę 490,00 zł.

W dniu 15 marca 2016 roku powód wezwał pozwaną do dobrowolnego spełnienia świadczenia, lecz okazało się ono bezskuteczne.

Powód wskazał, że na kwotę dochodzoną pozwem składają się: 585,80 zł tytułem niespłaconej pożyczki i 143,74 zł tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych do dnia 9 maja 2016 roku. Łączną wartość skapitalizowanych odsetek stanowią odsetki maksymalne naliczone od przeterminowanych wpłat oraz od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki do dnia 9 maja 2016 roku.

Nadto powód domagał się zgodnie z art. 482 k.c. zasądzenie odsetek ustawowych od całości zadłużenia tj. kwoty 729,54 zł od daty wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

Postanowieniem wydanym w dniu 17 czerwca 2016 roku referendarz sądowy orzekający w VI Wydziale Cywilnym Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie, w sprawie sygnaturze akt VI Nc-e 760449/16, po stwierdzeniu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego w Rawie Mazowieckiej, procedując w tej mierze na podstawie art. 505³³ § 1 k.p.c.

W piśmie procesowym z dnia 21 lipca 2016 roku powód wskazał, iż żąda zasądzenie należności głównej wraz z odsetkami za opóźnienie.

Pozwana M. M. nie stawiała się na rozprawę oraz nie zajęła żadnego stanowiska w sprawie w żadnej formie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 listopada 2013 powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. zawarła z pozwaną M. M. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) na okres trzydziestu tygodni. Według umowy całkowita kwota pożyczki wносиła 715,80 zł i obejmowała oprócz kwoty wypłaconej pożyczkobiorcy wynoszącej 600 zł, także opłatę przygotowawczą w wysokości 60 zł i dodatkową opłatę przygotowawczą w wysokości 55,80 zł. Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wynosiła 1075,80 zł i stanowiła sumę całkowitej kwoty pożyczki, łącznej kwoty odsetek w kwocie 34,65 zł oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu stanowiącej 43,36 % łącznego zobowiązania do spłaty i wynoszącej 325,35 zł. Roczna stopa oprocentowania pożyczki na dzień zawarcia umowy wynosiła 16 %, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania - 782 %. Terminy spłat tygodniowych rat były liczone począwszy od dnia 18 listopada 2013 roku. Każda rata wynosiła 35,86 zł i po uiszczeniu była zaliczana w odpowiedniej części na całkowitą kwotę pożyczki, część odsetek oraz część opłaty za obsługę pożyczki w domu. Koszt obsługi w domu był opłacany każdorazowo wraz ze spłatą rat pożyczki proporcjonalnie do spłaconej kwoty. Zgodnie z pkt 1 ust 3 opłata za obsługę pożyczki jest należną w chwili pobrania raty pożyczki. W razie braku spłaty raty pożyczki w ustalonym terminie opłata za obsługę w domu nie jest naliczana i pobierana i będzie pobierana przy najbliższej spłacie raty.

(dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie radcę prawnego kserokopia umowy pożyczki, k.16-19)

W okresie obowiązywania umowy pozwana M. M. uregulowała zadłużenie z tytułu zawartej umowy pożyczki nr (...) w łącznej wysokości 490,00 zł i do dnia wniesienia pozwu nie dokonał innych wpłat.

(dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie radcę prawnego kserokopia historii spłat klienta do karty spłat, k.20)

Pismem z dnia 15 marca 2016 roku powód w związku z upływem terminu spłaty pożyczki nr (...) wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 720,72 zł, na która składała się kwota 585,80 zł tytułem niespłaconych rat pożyczki i 134,92 zł tytułem

skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie w spłacie poszczególnych rat pożyczki, w terminie 7 dni na wskazany rachunek bankowy.

(dowód: poświadczona za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie radcę prawnego kserokopia wezwania do zapłaty, k. 22)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione częściowo.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do kwestii dotyczącej formy wydanego orzeczenia. Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie zaszyły podstawy do wydania wyroku zaocznego.

Zgodnie, bowiem z art. 339 §1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.

Jednakże, pomimo niestawiennictwa pozwanego na rozprawie sąd nie może wydać wyroku zaocznego, jeżeli: pozwany żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności albo składał już w sprawie wyjaśnienia ustnie lub na piśmie (art. 340 k.p.c.), albo sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność pozwanego jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyżyć (art. 214 §1 k.p.c.).

Strona pozwana w niniejszej sprawie w żaden sposób nie wdała się w spór co do istoty sprawy, nie stawiła się na rozprawę pomimo, iż była o jej terminie prawidłowo zawiadomiona, nie złożyła też odpowiedzi na pozew ani w żaden inny sposób nie zajęła stanowiska w sprawie. Nie wniosła również o przeprowadzenie rozprawy w swojej nieobecności. Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zaistniały jakieś szczególne przeszkody uniemożliwiające stronie pozwanej stawiennictwo na wezwanie Sądu.

Zatem w świetle powyższych okoliczności zachodziły podstawy do wydania wyroku zaocznego.

Zgodnie z art. 339 §2 k.p.c. w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Sąd przyjął za prawdziwe twierdzenia powoda odnośnie zawarcia umowy pożyczki oraz jej treści.

Należy wskazać, iż wprowadzone przez art. 339 §2 k.p.c. domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy zastępuje jedynie postępowanie dowodowe i to tylko wówczas, gdy twierdzenia powoda nie budzą uzasadnionych wątpliwości (por. wyrok SN z dnia 15 marca 1996 roku, I CRN 26/96, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 108).

Działanie art. 339 §2 k.p.c. nie rozciąga się natomiast na dziedzinę prawa materialnego. Obowiązkiem sądu rozpoznającego sprawę w warunkach zaoczności jest rozważenie, czy w świetle przepisów prawa materialnego twierdzenie strony powodowej uzasadniają uwzględnienie żądania (por. wyrok SN z dnia 15 września 1967 r., III CRN 175/67, OSNC 1968, nr 8-9, poz. 142; wyrok SN z dnia 31 marca 1999 r., I CKU 176/97, Prok. i Pr. 1999, nr 9, s. 30). Jeżeli zatem w świetle przytoczonych przez powoda okoliczności brak podstaw do uwzględnienia żądania pozwu lub części żądania, sąd wyrokiem zaocznym oddał powództwo w całości lub w części (zob. wyrok SN z dnia 6 czerwca 1972 r., III CRN 30/72, Biul. SN 1972, nr 10, poz. 178).

M.–prawnej podstawy żądania pozwu upatrywać należy

w brzmieniu art. 720 §1 k.c., po myśli którego przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego przedmiot pożyczki, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, iż w dniu 14 listopada 2013 roku strony postępowania zawarły umowę pożyczki obejmującej do wypłaty kwotę 600 zł, przy czym łącznie, wraz z kosztami i opłatami dodatkowymi pozwany zobowiązał się zapłacić powodowi kwotę 1075,80 zł, w trzydziestu tygodniowych ratach.

Według twierdzeń strony powodowej, pozwana była zobowiązana z tytułu zawartej umowy do zapłaty na jego rzecz 1075,80 zł, w tym 600 zł wypłaconej kwoty, 60 zł opłaty przygotowawczej, 55,80 zł dodatkowej opłaty przygotowawczej, 34,65 zł łącznej kwoty odsetek i 325,35 zł opłaty za obsługę pożyczki w domu, z czego spłaciła tylko kwotę 490,00 zł. Tym samym na dzień wniesienia pozwu zaległość pozwanego wynosiła 585,80 zł niespłaconej pożyczki oraz 143,74 zł z tytułu odsetek naliczonych od przeterminowanych wpłat oraz od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki do dnia 9 maja 2016 roku.

Z powyższych opłat dodatkowych wątpliwości Sądu wzbudziły zapisy umowne obciążające pozwaną opłatami za obsługę pożyczki w domu.

Po pierwsze powód w żaden sposób nie wykazał, jakie faktycznie czynności są wykonywane w związku z ta obsługą. Poza tym powód nie złożył do akt sprawy karty spłat pożyczki stanowiącej załącznik numer 1 do umowy, a więc nie wiadomo kiedy miały następować poszczególne wizyty w domu klienta i czy się one w ogóle odbyły. Nadto większość opłat z tego tytułu jest niewymagalna. Zgodnie z treścią zawartej umowy pożyczki stawały się one wymagalne z chwilą faktycznej spłaty raty. Skoro pozwana faktycznie rat nie spłacała to opłaty za obsługę w domu nie są wymagalne.

Już tylko to w ocenie Sądu uzasadnia oddalenie powództwa w zakresie opłat za obsługę w domu z uwagi na treść art. 6 k.c. lub niewymagalność tych opłat.

Po drugie w ocenie Sądu umowa pożyczki, jaką zawarła powodowa spółka ze stroną pozwaną w zakresie opłat za obsługę pożyczki w domu, nawet w sytuacji gdyby takie czynności faktyczne miały miejsce jest niedozwoloną klauzulą umowną i jako taka nie wiąże strony pozwanej.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawa za niezgodnione indywidualnie postanowienia umowy, nakazuje traktować te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Nie może być wątpliwości, że strona pozwana w sprawie jest konsumentem, który zawarł umowę pożyczki z przedsiębiorcą.

Nie budzi również wątpliwości, że postanowienie umowne dotyczące opłat za obsługę pożyczki w domu nie dotyczy głównych świadczeń stron. Jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2004 roku (I CK 635/03) pojęcie „głównych świadczeń stron” (art. 385¹ § 1 zd. 2. k.c.) należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Opłaty za obsługę pożyczki w domu z całą pewnością nie należą do istoty umowy pożyczki.

W końcu nie może podlegać również dyskusji, iż postanowienia umowne dotyczące powyższe opłaty nie zostały indywidualnie uzgodnione ze stroną pozwaną. Są one częścią standardowej umowy, którą powodowa spółka stosuje do wszystkich klientów. Nie podlegają one negocjacji choćby na sposób zawierania umowy.

Opłata naliczana w przypadku skorzystania przez pożyczkobiorcę z opcji obsługi pożyczki w domu, zgodnie z treścią umowy została ustalona na poziomie 43,36 % kwoty łącznego zobowiązania pozwanego do spłaty i tym samym wynosiła 325,35 zł.

Należy zauważyć, iż jedynym wyznacznikiem wysokości tej opłaty dla tego samego okresu spłaty pożyczki jest kwota łącznego zobowiązania pożyczkobiorcy do spłaty. Oznacza to, iż dla różnych kwotowo pożyczek o takiej samej liczbie rat, opłata za obsługę każdej z nich w miejscu zamieszkania zostałyby ustalana na różnym poziomie. Określony w umowie sposób wyliczenia opłaty oraz jej wysokość stanowiąca ponad 43% kwoty pożyczki faktycznie wypłaconej pozwanemu, nie odzwierciedla więc rzeczywiście poniesionych kosztów z tytułu obsługi pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy i jest rażąco wygórowana.

W ocenie Sądu przyjęty przez powoda sposób naliczania opłaty za obsługę w domu powoduje brak ekwiwalentności względem wartości usługi świadczonej przez powoda w ramach tej opłaty. Postanowienie to narusza więc istotnie interesy konsumenta i może prowadzić do uzyskania przez stronę powodową nieuzasadnionych korzyści finansowych oraz nadmiernego obciążenia konsumenta.

Dodatkowo postanowienie umowne pozwalające na pobranie wskazanej opłaty pozostaje w oczywistej sprzeczności z decyzją z dnia 20 kwietnia 2015 roku nr RWA- (...) Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (<https://www.uokik.gov.pl>), który uznał, że stosowany analogicznie, jak w niniejszej sprawie sposób obliczania opłaty za obsługę pożyczki w domu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał przedsiębiorcy wprowadzenie opłaty za obsługę w domu w wysokości stałej (zryczałtowanej), określonej w tabeli opłat i naliczanej za każde zdarzenie, tj. za każdą zakontraktowaną wizytę w domu klienta. Pożyczkodawca został ukarany karą pieniężną za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zobowiązany do zaniechania stosowania wskazanej praktyki oraz wprowadzenia określonych zmian we wzorcu umownym w terminie do dnia 1 sierpnia 2015 r.

W tej sytuacji Sąd stoi na stanowisku, iż unormowanie dotyczące obciążania pozwanego opłatą za obsługę pożyczki w domu miało doprowadzić do uzyskania dodatkowego źródła zysku przez pożyczkodawcę i stanowiło próbę ominięcia przepisów dotyczących odsetek maksymalnych.

Mając powyższe na względzie, Sąd doszedł do przekonania, iż opłata za obsługę pożyczki w domu wynosząca 325,35 zł, nie może być skutecznie dochodzona przez powoda.

Tym samym w punkcie pierwszym wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda 278,14 zł, na którą składała się kwota 225,80 zł stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą wypłaconą pozwanej (715,80 zł), a tą, którą pozwana już spłaciła (490,00 zł), powiększoną następnie o 52,34 zł - tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych od dnia 14 czerwca 2014 roku do dnia 9 maja 2016 roku od kwot i terminów wymagalności poszczególnych rat pożyczki.

W pozostałej części Sąd powództwo oddalił, jako nieuzasadnione (punkt 2)

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c., art. 482 k.c. Zgodnie z pierwszym ze wskazanych przepisów, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Po myśli zaś art. 482 § 1 k.c., od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłuższej sumy.

Konsekwencją zasądzenia roszczenia orzeczeniem zaocznym było zaopatrzenie z urzędu wyroku w tej części w rygor natychmiastowej wykonalności (art. 333 §1 pkt 3 k.p.c.), o czym Sąd orzekł w punkcie trzecim wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie, z którym każda ze stron procesu ponosi jego koszty w takiej części, w jakiej proces przegrała.

Z kwoty 729,54 zł stanowiącej wartość przedmiotu sporu, zasądzona została na rzecz powoda kwota 278,14 zł, stanowiąca 38,13 % wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów strony powinny ponieść koszty w proporcjach: powód 61,87 %, a pozwany 38,13 %.

Łączne koszty procesu wyniosły 407,00 zł, wyłącznie po stronie powodowej (30,00 zł opłaty sądowej, 360,00 zł wynagrodzenia pełnomocnika procesowego i 17,00 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa).

Powoda zgodnie z podaną proporcją powinny obciążyć koszty w kwocie 251,83 zł, skoro jednak faktycznie poniósł on koszty w kwocie 407,00 zł, należy się mu zwrot kwoty 155,17 zł od strony pozwanej.

Rozstrzygnięcie to znalazło swój wyraz w punkcie czwartym orzeczenia.

SSR Jarosław Janeczek